

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865

xxvième ANNÉE

1 Février 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 314

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türki-
ye için 2 1/2, Âlâ kâğıd-
lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cığaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi altıncı sene

1 Şubat 1931

disinden böyle bir ekmek alacağı perestide bir ele malik olmayanlar bu ekmeği Allahlarından, İdeallerinden, hulyalarından isterler. Mükfekkireleri için kendilerine bir a'ile yaparlar, na mütenahi içinde bir yürek ihtira' ederler.

Şübhesiz, ibtida'i ekvamda himaye ve muhabbet ihtiyacı ictima'isi de yüksek olmamıştır. Uluhiyyetlere atf olunan vesayet vazifesi evvela, hayatın az çok 'adi kazalarına hasr olundu. Bil'ahere bu vesayetin mevzu'u ma'nevi azâdlık oldu ve mezarın maverasına kadar bile ittis' etdi.

O zaman himaye ve merbutiyyet ihtiyacı nihayet insanın ve 'alemin mukaddes mes'eleleriue temas etdi. Bu vecd ile dir ki esasında hemen hemen fizikî olan din, bir metafizike münker olur.

Bitmedi

Garb fikriyyatı

LORD BYRON

Tercüme'i hali

George Gordan, Lord Byron İngiliz şa'irlerinin büyüklerindendir aslı normand olan bir meşhur a'iledendir.

Babası servetini batırmışdı, fakat amcalarından William Byron, 10 yaşında çocuk Byrona servetini ve Lordlar kamarasındaki makamını terk etdi.

George, hastalıklı doğmuşdu, Walter Scott gibi bir ayağı topaldı. Tahsilini Harrow «College» inde yaptı; sonra Cambridge Darülfunununda bitirdi. İta'etsiz ve ba'zan korkunc idi; daha o zaman kendisini memleketinde «arzu edilmez» kılacak mağrur seciyesini, 'ismet furuşluğa karşı istihkarını gösteriyordu.

Daha Darülfunununda bulunmuş senelerde zamanın hadiselerile 'alakadar bir çok şa'irler yazmışdı; bunlardan ba'zıları pek aslı idi. Bunları 1807 de Hours of Idleness ya'ni Boş sa'atlar 'unvanile neşr etdi. Edimburg Mecmu'ası nın sahibi bu eser hakkında haşin ve istihzalı bir makale neşr etdi. Byron İskoçyalı münekkidler ve İngiliz şa'irleri adlı şedid bir hicviyye ile cevap verdi.

İsbati rüşd eder etmez Lordlar kamarasında makamını işgal etdi; fakat pek az zaman sonra M. Hobhouse ile birlikde uzun bir Seyahete çıktı. Portekiz İspanya, Yunanistan

Türkiye memleketlerini ziyaret ederek yapılan bu seyahet Haralod un seyaheti adlı büyük manzumesinin ilk iki mekamesinde hikâye olunmuşdur. Çanak kal'a boğazını yüzerek geçdi, üç sene gaybubetden sonra avdet etdi. Lordlar kamarasının müzakerelerine 'alakadar olmaya başladı ve bu meclisde muvaffakiyetle bir kaç nutuk irad etdi. Sonra Harlod un seyaheti nin ilk iki mekamesini neşr etdi. Bundan sonra daha küçük manzumeler geldi: Gâvur Abydos un nişanlısı, Corsaire, Lara gibi. O zaman İngiliz cem'iyetinin ma'budu idi. Güzelligi, aynı zamanda hem «mélancolique» hem istihzakâr olan dehası her kesin muhabbetini yahud merakını celbediyordu.

Hıç bir zaman evlenmeyeceğine 50 İngiliz lirasına bahsa tutuşmuşdu.

Miss Isabelle Millbankaraşt geldi ve 1815 senesi Kânuni sanisinin 2 sinde izdivac etdi. Evvelâ mesud olan bu izdivac, aradan çok geçmeden bozuldu. Lady Byron, şübhesiz zevcinin dehasını takdir etmemek hatasında bulunarak artık şa'ir yazmak itiyadını terk etmeye karar verib vermiyeceğini şa'irden soruyordu. Fakat Lord Byron'un daha vahim hataları vardı. Buhatalarının tahattur olunabilenlerinin en küçükleri müsrifliği, borçları, yüksek İngiliz cem'iyetlerince hicab engiz olan eksantriklikleridir. Bir kız çocukları dünyaya geldi. Adını Ada koydular. Babası perestiş ediyordu, ondan ekseriya müteheyyic lisanla bahs eder. Fakat, Byron zevcesinden ayrıldı ve 25 nisan 1816 da İngiltereyi terk etdi ve yeni seyahete çıktı, bu seyahetin hikâyesi Child Harold'un seyahati nin III üncü ve IV üncü mekamesini işgal eder. Artık memleketini bir daha tekrar görmeyecekti.

Bu defa Belgigue den Rin sahillerinden İsviçreden, İtalyadan geçer, Venise de uzun müddet ikamet eder, burada bütün ziyafetlerin en mergub musafiri olur. Bir sehirden diğer sehire geçer birbirini müteakıb Ravenne, de Rome da, Pise de Genes de ikamet eder. Manfred i Chillon mahbusu nu, Mazeppa yi, Don Juan ı v.s. yi yazar. İtalyan hürriyeti ve ittihadı için çalışan Carbonari cem'iyeti hafiyyesine girer. Ta' kib olunduğunu, arkasında hafiyye bulunduğunu his ediyordu. Türk imparatorluğuna 'isyan etmiş ve bir istiklâl harbi açmış olan Yunanistana gitmeye karar verir 1824 de İtalyayı terk eder ve Yunanistanın Missolongi

şehrine çıkar; orada hummayı habiseye tutulur ve 19 nisan 1824 de vefat eder; vefat ettiği vakit 36 yaşında idi. Cenazesi, İngiltereye nakl olunmuştur. Lord Byron un son demleri, uşağı Fletcher tarafından pek müheyyic ve sade bir lisanla hikâye edilmiştir, bu muheyyic tasvir Büyük şa'irin Amédée Pichot tarafından fransızcaya nakl edilen külliyyatının başında bulunur.

Gelecek iki nushamızda Byron un eserlerini tahlil edeceğiz.

ÇOCUKLUK HATIRATI

12 YAŞINDA BİR HEYKELTRAŞ

MABA'D VE HİTAM

Hüseyin, o güne kadar hiç görmediğim pek beşüş bir simâ ile ellerini oğuşdurduktan sonra beni kucakladı.

—Haydi, dedim, çocuğu götürelim de anneme gösterelim, bak nasıl beğenecek. Bebek lüzumu kadar kurumuş, iktiza eden yerleri, ve ayrıca ya-

pılıp yapıldırılmış olan burun ile kulakların bitişikleri mühürlenmiş olduğundan naklinde beis yokdu. Üstünde Kur'an sayfelerinin yaldızlı, durakları, çiçekleri mühürlenmiş müstatil tahta üzerine yatırarak bizim eve götürdük. Validem yalnız değildi. İkisi İstanbullu memur karısı ve o zamanın münevver kadınlarından olmak üzere beş, altı hanımla beraber avluda asma çardağının altında oturmuyorlardı. Ben Hüseyinden evvel girdim ve: «Bakınız, size ne getiriyoruz» dedikten sonra Hüseyne yol verdim. Hanımların cümlesi birden «Ay, ay, ölü çocuk!» diye bağışdılar ve görmemek için bazıları arkalarını çevirdiler, ellerile gözlerini kapatdılar. Hanımların korkularını izale etmek için «Bu ölü değil, uyuyan bir çocuğun resmidir.» dedim. «Hayır, hayır, öyle uyuyan çocukmu olur? rengine baksanıza, ölü, ölü» diye çığlıklarına devam etdiler; nihâyet vâlidem Heykel'in yanına gelip ölü çocuk olmağına şehâdet ederek Hanımların korkusunu izale etdi. O zaman ben ancak on yaşında

bir çocuk olduğum için bu heykel hakkındaki takdirime bir kıymet verilemez, hattâ bu gün bile pek begendiğim bir tablo, bir heykelin şehkâr olması lazım gelmez isede, böyle akıllı, uslu beş, altı Hanımın (Ölü çocuk) diye bağışmaları heykeltıraş Hüseyinin her halde hayrete layık bir muvaffakiyetine kâfi bir delildir.

Hüseyin babasından korkduğu için bu şehkârı bana vermek istediysede küçük hemşirem hanımların çığlıklarından tevahhüş ederek ağladığı için annem kabule müsaade etmedi.

Zavallı heykeltıraş bu pek meşru zâdei zekâsını bir veledi zinâ gibi babasının görmemesi için nerede saklayacağını bilemiyordu; bir çok düşündükden sonra münâsib bir yer buldu. Bir kaç sene evvel ansızın ölmesi bu fakir âilenin bircik servet menbaini kurutmuş olan sarı inegin metrûk ahırını hatırladı; ölü bebeği oraya defin etmeye karar verdik; fakat toprak

âltına gömmeye kıyamıyarak inegin yemligine yatırıp orada bulduğumuz kuru ot, ağaç yaprakları bakayası ile örttik.

Bir müddet sonra babamın me'mûri-

yeti Antalya ve oradan Niğde Tahrirat müdürlüğüne taval olundu. Üç buçuk sene sonra Antalya'dan Niğdeye avdet ederken Isparta'dan geçdik; İlk işim Huseyni aramak oldu; evlerine koşdum, iki odalı ev yıkılmış, altındaki küçük ahırın yemligine (bebek İsa) gibi yatırdığımız balçık çocuk da şübhesiz ezilmiş, bahcedeki ağaçlarde hep kesilmişdi.

Şu hazin manzara karşısında çok ağladım, babam da pek mütessir oldu; bu zavallı âilenin nereye gittiklerini tahkik etdi.

Matbu kur'an ve cüzlerinin isbartaya ithâli memnûiyyeti muhafaza edilemeyerek bunların ucuzlığıdan dolayı yazmalara ragbet ve binaen aleyh bu sanatle geçinenlere iş ve ekmek kalmadığı için Aydın dabilide ismi mechûl bir köyde ki akrabalarının yanına hicret etdikleri büyük bir hüzn ve esefle anlaşıldı....

yalnız câhil; fakir anaların, babaların değil, âlim cahil, fakir, zengin hepimizin takdirsiz likleri yüzünden kim bilir Isparta'da Hüseyin gibi nadir fikirli ne kadar türk çocukları, memle-

BAHTIMIN TARİHİ

Yanar ruhumda bir gizli harıkın nur ü narile
Ne âteşler yanarsa hasretin kalbi veda'ında ;
Okursun bahtımın Tarihini ey nazre'i şefkat
Ziyasından ölen bir yıldızın son iltima'ında.

2 Haz. 1928 AB. Dj.